

ANNELER. BABALAR. ERKEKLER.
SINIF SAVAŞLARI
ÖZELE DAİR

Margit Schreiner 1953 yılında Avusturya'nın Linz kentinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini burada tamamladıktan sonra Salzburg'da Alman filolojisi ve psikolojisi okudu. Uzun süre Tokyo, Paris, Berlin ve İtalya'da yaşadı. Kitaplarıyla pek çok ödül aldı.

Başlıca eserleri şunlardır: *Nachte Väter* (1997; *Çıplak Babalar*, YKY, 2024); *Haus, Frauen, Sex.* (2001; *Ev, Kadınlar, Seks.*, YKY, 2023); *Heißt lieben* (2003; *Sevmek Dedikleri*, YKY, 2022); *Buch der Enttäuschungen* (2005; *Hayal Kırıklıkları Kitabı*, Metis, 2008); *Das menschliche Gleichgewicht* (2015; *İnsan Dengesi*, YKY, 2018); *Schreibt Thomas Bernhard Frauenliteratur?* (2008); *Vater. Mutter. Kind. Kriegserklärungen. Über das Private.* (2021; *Baba. Anne. Çocuk. Savaş İlanları / Özele dair*, YKY, 2026); *Mütter. Väter. Männer. Klassenkämpfe. Über das Private.* (2022; *Anneler. Babalar. Erkekler. Sınıf Savaşları / Özele dair*, YKY, 2026); *Mobilmachung. Über das Private.* (2023) kitapları yer almaktadır.

Serap Gülerçin Karluk Denizli'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Viyana Üniversitesi'nde Sanat Tarihi okudu. Tasarım ve yazılım alanında bir süre çalıştıktan sonra Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde Resim Bölümü'nü bitirdi.

Margit Schreiner'in
YKY'deki kitapları:

İnsan Dengesi (2018)

Sevmek Dedikleri (2022)

Ev, Kadınlar, Seks. (2023)

Çıplak Babalar (2024)

Anneler. Babalar. Erkekler. Sınıf Savaşları / Özele dair (2026)

MARGIT SCHREINER

Anneler. Babalar. Erkekler.
Sınıf Savaşları
Özele dair

Roman

Çeviren
Serap Gülerçin Karluk

YAPI KREDİ YAYINLARI

*Âşık olmayı severek
âşık olabileceğim şeyi aradım.
Augustinus, İtirafılar*

68 Hareketi'nin sloganı “özel olan her şey politiktir” benim durumuma tastamam uyuyor gibiydi. Bir anda gözümün önündeki perde kalktı: Babam annemle, annemin kendi işgücünü babamın işgücünün yeniden üretimini sağlamak amacıyla babama sunması için evlenmişti. Bunun için babamın da annemi besleyerek annemin işgücünün devamlılığını sağlaması gerekiyordu.

Ama buna daha sonra döneriz.

Ergenlik meselesinde konunun özüne inilse her şey çok daha kolay olurdu. Ancak sorun şu ki bu konuda öz, korkunç derecede utanç vericiydi. Anlaşılan, utanç verici olmayan tek bir sözcük yoktu. *Meyers Lexikon*'nda* da bulunmuyordu. “Cinsel olgunluk” lafı bile uygunsuz. İğrenç nedense. Olgunlaşan cinsiyetle insanın aklına hemen, bir babunun kıpkırmızı olup şişmiş kıcı geliyor. Ya da ağaçtan düşüp yerde ezilerek kendi kendine mayalanan fazlaca olgunlaşmış meyveler. Buna ek olarak üreme organları ve hatta, işlevsel, koltukaltı ve edep yeri kılları gibi ifadeler de var.

O yüzden bu dönemde durmaksızın utanırız. Sonuç olarak birilerinin ikincil cinsiyet özelliklerimizin belirmesini izlemelerini izlemekten daha kötü bir şey yoktur. Eşi benzeri olmayan bir saldırı. Yerin dibine geçmek isteriz. Hele bir de ikincil cinsiyet özellikleri gerektiği gibi belirmezse, yani örneğin dişiysek memelerimiz, erkeksek sakalımız bıyığımız çıkmazsa her şey olduğundan daha kötü hale gelir. İşte o zaman yanlışlıkla tökezlemek ya da topluluk içinde boğazına bir şey kaçması hiç doğmamış olmayı dilemek için yeter de artar.

Ergenliğin cinsel olgunlukla bağlantılı olduğunun vahim bir şekilde gizlenmesi yüzünden, bunun için doğru sözcükleri bulamayan anne babalar, okullar ve benzer kurumlar hormonları bahane

* Adını kurucusu Joseph Meyer'den alan, 19 ve 20. yüzyıllarda birçok kere basılmış ansiklopedik sözlük. (ç. n.)

eder. Günümüzde bile. Egemen olan toplumsal yapı göz önüne alındığında aklı başında her insanın düşünmeye başladığı andan itibaren yakalanmak zorunda kalacağı yorgunluk ve can sıkıntısı, on birinci ve on sekizinci yaşlar arasındaki dönemde kısa ve öz bir biçimde hormonlarla ilişkilendirilir. Aile konvoyuyla çıkılan pazar gezilerinin reddedilmesi de. Haklı istekler saldırganlık, özgürce alınmış kararlar kapris, kendine ait fikirler saygısızlık olarak görülüp haksızca eleştirilir.

Herkes bu dönemdeki bir gence özellikle sert kurallar uygulanması gerektiğini düşünür. Durum tam tersidir. Gelişme çağındaki insanı rahat bırakmak gerekir. Dilediği kadar uyuyabilmelidir, odasını toplamak, dişlerini fırçalamak, donunu değiştirmek istemiyorsa onu öyle kabul etmek gerekir. Sonuçta hayatta çok daha önemli şeyler var.

İnsanoğlunun ne zamandan beri kendi doğasıyla savaştığını düşünmek istemiyorum. Ayağa kalkıp yürümek bile son derece yanlış bir karardı. Omurganın uzunluğu nedeniyle ister istemez tüm asaletin yitirilmesine yol açtı. İnsanoğlu dört ayak üstünde kalsaydı bu yürüyüş biçimini geliştirebilir, sokakta gördüğüm çoğu insan gibi çökmüş omuzlar ve kambur sırtlarla ağır ağır ilerlemek zorunda kalmazdı. Pek çok kişi yürürken göbeğini ve kafasını öne uzatır öyle ki bedenlerinin en ağır orta noktası olan ağırlık merkezlerine karşı savaş vermek zorunda kalır, o yüzden, nereye gitmek istediklerini kendiliğinden bilen bacakların geniş adımlarını izlemek yerine tam tersine göbeğin dikte ettiği biçimde bacaklarını sürükleyerek yürürler. Ya da göbeklerini bilinçli bir şekilde içeri çekerler, bu da yürüyüşlerine gülünç denebilecek bir katılık verir. Göbeğini içeri çekip omuzlarını yukarı kaldıran kişinin dengisini kaybetmemesi için belden yukarısını öne uzatması, poposunu dışarı çıkarması gerekir. Paytak paytak yürür. İlk başlardaki korkunç denemelerin ardından, kibirli yetişkinlerin gözetimi altında nihayet ayaklarının üzerinde duran ve öncelikle dik yürümenin avantajlarını tanıyan ve sansar hızıyla bacaklarını takip eden çocuklar bile az buçuk da olsa doğal yürümenin zarafetini en geç okula başladıklarında unutulur. Atlayıp zıplamak çocukların yitirdiği ilk şeydir. Buna da şaşmamak gerek, çünkü sırtlarına onları arkaya çeken o kadar ağır okul çantaları asılır ki bu ağırlığı dengeleyemezlerse kaçınılmaz olarak sırtüstü düşer, debelenen böcekler gibi yerde kalakalırlar.

Saçma sapan şeylerle ağzına kadar doldurulan okul çantalarının ağırlığı bir sürü farklı ders yüzünden *gymnasium*'da* daha da artar.

Ben sözde ergenlik ve onunla bağlantılı bütün o iğrenç şeylerden kaçınmak için son çabalarımı gösterirken annem de bütün gün dırdır ediyordu, çünkü ben –onun deyişiyle bebek gibi– yerde yatıyor ya da dört ayak üstünde banyoya doğru sürünüyordum. Sürünmüyordum aslında, süzülüyordum. Hem de üzerinde çok fazla alıştırma yaptığım çok özel bir biçimde. Olağanüstü bir gücüm vardı. Çok yavaş gezindiğimde ya da süzüldüğümde bu gücü dizginlemek zorunda kalıyordum. Şöyle sağlam birkaç sıçrayışla banyoya ulaşmak doğal olarak benim için çok daha kolaydı ama bu çok basit kaçırdı. Önemli olan bilinçli bir şekilde bedenim tüm kaslarımı harekete geçirmektir. İçinde tüm gücü barındıran ama açığa çıkartmayan bu yürüyüş beni çoşturuyordu. Annemi çoşturmuyordu. Giysilerimle yerleri silip üstümü başımı kirlettiğimi iddia ediyordu ki bu çok aptalcaydı çünkü her zaman kendi ağzıyla söylerdi, evi o kadar temizmiş ki yerde yemek yiyebilirmişsin. İşte tam da bunu denemek isterdim. Yerde altın bir mama kabının içinde önüme çiğ et konulmasını ve eğer çok uğraşırsam dişlerimin eti parçalayıp parçalayamayacağını görmeyi çok isterdim. Aslında yapabileceğimden emindim ama annem yeni diyeti yüzünden etten aşırı derecede tiksindiği için denememe izin vermedi. Zaten annemle babam *gymnasium*'daki sözde profesörlerle sıkı bir ittifak kurmuş, evin içinde dört ayak üstünde süzülme yerine okulun taleplerini yerine getirmem konusunda karara varmışlardı. Bir zamanlar emeklediğimde, yürüdüğümde, konuştuğumda, okumayı ve hesap yapmayı öğrendiğimde coşkulu haykırışlarla gösterdikleri hayranlık düşünülecek olursa korkunç bir ihanet bu. Sanki bütün bunları gerçekleştiren ben değilim de benim eğitimimden sorumlu eğri büğrü birtakım yaratıklardı. Davranışımı “regresif” olarak nitelendirdiler. “*Gymnasium*'da çok zorlandığı için regresif davranıyor” dedi babam. Hemen onun yabancı kelimeler sözlüğüne baktım. Orada şöyle yazıyordu: “Regresyon: Denizin geri çekilmesi ve anakaranın ortaya çıkması (jeo.). Gelişimsel ya da zihinsel olarak önceki evrelere geri dönüş (biy.).” Elbette durum bunun tam tersiydi. Hiçbir küçük çocuk bir panterin yürüyüşünü taklit edecek zihinsel ve bedensel

* *Gymnasium*: Avusturya'da genellikle 5. sınıftan 12. sınıfa kadar devam eder. Öğrencilere akademik olarak zorlu bir eğitim sunan ve üniversiteye hazırlık yapmaya odaklanan okullardır. *Matura* sınavını geçtikten sonra üniversiteye geçiş hakkı elde edilir. (ç. n.)

güce sahip değildir. Üstelik de ben *gymnasium*'da çok zorlanmak şöyle dursun, yeterince zorlanmamıştım. Yine tamamen yanlış anlaşıldım.

Ama 1964'te umut verici şeyler de vardı. Kış olimpiyatları Innsbruck'ta yapıldı. Kahraman askerlerimiz o dönem baş gösteren kar kıtlığı yüzünden bobsled ve kızak parkurları için 20.000 tane buz bloğu, pistler için de 40.000 metreküp kar bulup getirmişlerdi. Araba yarışları, futbol şampiyonaları ve boks maçlarının olduğu kadar Alp disiplininin de tutkunu olan annem kayak yarışlarını büyük bir heyecanla bekliyordu. O, balçık rengi kanepemizde ya da aşırı büyük, bok rengi televizyon koltuğunda oturmuş, kayak yarışını izlerken ben de en ince ayrıntısına dek düşünülmüş dönüşümüne zaman ayırabiliyordum.

Mihrace beyaz giyinmişti. Brokar kumaştan giysisi tümüyle pırlantalarla kaplıydı. Başına da kar beyazı bir sarık takmıştı, sarık ortasından, alnının üstünde avuç içi büyüklüğünde zümrüt bir broşla bir arada tutturulmuştu ve oradan da bir tutam beyaz tüy yükseliyordu. Mücevherlerle kaplı altın tahtında oturduğunda ben de ayaklarının dibine uzanıyordum. Sık sık, sarayının beş yüz altı odasında geziniyorduk. Her odanın duvarları farklı bir ipek kumaşla kaplanmıştı. Canımız istediğinde altın odanın kalın halılarına uzanıyorduk, bazen de mor odada olmak istiyorduk. Ama mihrace en çok ihlamur yeşilini seviyordu. Ben pembeyi tercih ediyordum. Bazen halının üstünde yan yana yatıyorduk, bazen de başını benim karnıma koyuyordu. Mihrace beni seviyordu. Beni okşayabilen tek kişi oydu. Henüz çok gençti ama bir imparatorluğun yükünü taşımak zorundaydı. Ülkesinin her yerinde tehlikeli krizlerin yaşandığı bölgeler vardı ama bunlar onu huzursuz etmiyordu. Televizyonda haberleri seyrederken babamın yaptığı gibi alnını kırıştırmıyordu hiç. Alnı her zaman düz ve dost canlısıydı. Son derece cesur bir insan ve korkusuz bir savaşçıydı. Danışmanlarını tahtının önünde topladığında ben hep onunla danışmanlarının arasında, pembe gül rengi halımın üstünde yatarım. Danışmanlar mihraceme karşı gelecek olurlarsa her an onları parçalamaya hazırdım. Televizyonda kayak yarışları olmadığında annem tam anlamıyla üretkenliğime zarar verici bir davranış sergiliyordu. Bir savaş konseyinin tam ortasında ev ödevlerimi hatırlatarak beni rezil edecek kadar ileri gidiyordu. Nefret ediyordum bu kadından. Öte yandan, kendisini her an hançerleyebilecek, tepeden turnağa silahlanmış savaşçıların olduğu bir toplantının ortasına dalacak cesareti gösterdiği için takdir etmek zorundaydım.

Televizyon koltuğunu büyük bir çabayla mihracemin tahtına dönüştürdükten sonra –yastıklar, ipek kumaşlar, dantelli örtüler, o oturmadan önce hepsinin özenle düzenlenmesi gerekiyordu– kadınlar slalom yarışı sırasında annem pat diye mihracenin üstüne oturdu. Az kalsın gırtlığına yapışacaktım. Usulca yaklaşma moduna geçmiştim, göğsümü o kadar aşağı indirmiştim ki karnım neredeyse yere değiyordu ve omuzlarımdaki, bacaklarımdaki, popom ve karnımdaki bütün kaslar gerilmişti. Sırf mihrace annemin altından eliyle yapma diye işaret ettiği için gırtlığına yapışmadım. Genel olarak beceriksiz uşaklara hiç katlanamazdı. Annem Traudl Hecher’i kulak tırmalayıcı çığlıklarla alkışlarken o da ezile büzüle annemin altından çıktı, yüzük takılı sol elini başımın üstüne koydu ve yavaş yavaş, bu kez mavi oda olan çocuk odama gittik. Mavi odadan Ganj Nehri’nin geniş manzarasını görüyorduk. Pencere eşiğine atladım, önümüzden geçen rengârenk teknelere, altın dişleriyle ejderha biçimli görkemli gemilere, kıyıda ağır ağır ilerleyen baharat ve ipek kumaş yüklü develere baktık. Traudl Hecher slalomda ala ala bir bronz madalya alınca sahte bir danışman gibi sinsi sinsi arkamızdan gelen annem beni pencerenin eşiğinden alıp yazı masama sürüklemeye çalıştı. Yine ağırlığımı öne verdim, omuzlarımı indirdim, bedenimdeki bütün kaslar gerildi, ölümcül atlayışa hazırdım. Neyse ki televizyonda Traudl Hecher’le yapılan röportaj başladı da annem hızla koşarak odamdan çıktı. Bu arada bağıra bağıra Traudl Hecher döneminin kapandığına ilişkin görüşünü bildirdi. “Beceremiyorsa bıraksın artık kaymayı” diye haykırdı, mihracem irkildi çünkü o böyle bayağı bir ifade biçimine alışık değildi. Çünkü Hintliler inanılmaz derecede naziktirler ve hoşnutsuzluklarını asla bu biçimde ifade etmezler. Ama annem o dönem fazlasıyla sinirliydi. Bana sürekli çok zor bir çocuk olduğumu söyleyip duruyordu. Kesin yeni diyeti yüzündendi. Bütün gün meyve suları içiyor ve babamla benim pisboğazlığımızla diyetini tehlikeye attığımızı ileri sürüyordu. Ama bir panterin ete gereksinimi vardır. Vöest’ün* yönetim kadrosunda çalışan babamın da. Akşamları bizi etli salata ya da sirkeli sosis salatası yerken görünce yüzünü buruşturuyordu. Ama bu benim iştahımı kesemezdi. Babam sık sık iç geçirip annemin neden illa da kilo vermek istediğini hiç

* Vöest (Vereinigte Österreichische Eisen- und Stahlwerke): Avusturya Birleşik Demir Çelik İşletmeleri. (ç. n.)

anlamadığını söylüyordu. Sonra da, sen şişman değilsin ki, diyordu ama bu doğru değildi. Annem, mihracemin obur danışmanları kadar şişmandı, ipek şalvarlarının uçkurları göbek çevrelerini vurguluyordu. Tıpkı annemin kendi diktiği pileli eteklerin lastik kemerlerinin göbek çevresini vurguladığı gibi.

Sarayımızda en çok hoşuma giden şey irili ufaklı bir sürü sütun ve onların arkasında ya da arasında yer alan, içine saklanabileceğiniz nişlerdi. Mihraceyle ben o mağara benzeri nişlerde bolca zaman geçiriyor, haremdeki iki yüz kadının çaldığı müziğin uzak tınlarını dinliyorduk. Yatağımın altındaki mağarada bana bir sürü eğitme-niyle yaşadığı sorunları da anlatmıştı. Gururu, neyi yapıp neyi yapmaması gerektiğinin dikte edilmesine isyan ediyordu. Öte yandan onuru ve yetiştirilme biçimi ona kendi seçmediği role bürünmekten başka seçenek bırakmıyordu. Bir gün annem, ben mihracemle görevi yerine getirme üzerine sohbet ederken nihayet aklımı başıma getirmek için, –bundan anladığı da beni altmışlı yılların Avusturya’sının boğucu küçük burjuva dünyasına geri döndürmekti–, beni kanepenin altından zorla dışarı çektiğinde kara panter olarak geçirdiğim günlerin sayılı olduğunu anladım. O öğleden sonra, Karl Schranz iniş disiplinde Egon Zimmermann’ın ardında kalıp ikinci olduğunda öldüm. Haremdeki kadınlardan biri mihracenin bana karşı olan sevgisini kıskanıyordu ve beni bayat balıkla zehirledi. Mihrace beni cansız halde gül pembesi halımın üstünde yatarken görünce üzerime kapaklanıp acı içinde ağladı. Bir daha asla hiç kimseyi benim kadar sevmeyeceğine ant içti, giysilerini yırttı. Görkemli sarıyı ıhlamur yeşili odanın ortasına savurdu, zümrüdü pencereden Ganj Nehri’ne fırlatıp attı. Ben ölsem babam asla giysilerini yırtmazdı, annem de hiçbir koşulda mücevherini pencereden atmazdı. Beni sevmedikleri sonucuna vardım. Biraz olsun sevselerdi babam beni yalnızca ona sıkıca yapışıp bırakmadığımda değil her akşam kendiliğinden yatağıma götürürdü. Annem de arkamızdan, babamın kucağında yatağa gidemeyecek kadar büyüdüğümü söyleyerek dırdır etmezdi. Babam benden kurtulur kurtulmaz ona saatlerce Stifter’in *Renkli Taşlar*’ını okuyordu.

Ölümünden sonra mihrace çöktü. Günden güne soldu, zayıfladı da, neredeyse saydamlaştı. Yürüyüşü ağırlaştı. En sonunda üzüntüden öldü. Sevgisinin gücü beni ürküttü. Annem Egon Zimmermann’ın televizyonda yayımlanan zafer kutlamalarından sonra